

OPINIE. Immobilisme noch separatisme
De Standaard 26/10/07

EEN PLEIDOOI VOOR EEN FEDERALE KIESKRING

door Patrick Dewael

(de auteur is vicepremier en minister van Binnenlandse Zaken. Hij is onderhandelaar in het formatieberaad voor Open VLD)

Een federale kieskring kan een manier zijn om het juiste evenwicht te vinden tussen verdere bevoegdheidsverdeling en een gezonde federatie, schrijft PATRICK DEWAELE. 'We mogen ons in kwesties als deze niet laten leiden door emotie. We mogen oude demonen niet de bovenhand laten nemen.'

Naar aanleiding van de regeringsonderhandelingen is de invoering van een federale kieskring opnieuw actueel. ik pleit al langer voor de invoering van een federale kiesomschrijving - ook lang vóór de verkiezingen van 10 juni 2007. Ik stel namelijk vast dat in België politici vaak populair worden door binnen hun eigen gemeenschap op kap van de andere gemeenschap te 'scoren'. Er zijn nog maar weinig politici die de moed hebben om zowel in het Noorden als in het Zuiden van het land dezelfde taal te spreken. Bij elke federale verkiezing wordt er wel over het muurtje van de taalgrens heen en weer geroepen. Dat leidt tot gescheiden campagnes, aparte verkiezingen en soms zelfs tot heel verschillende verkiezingsuitslagen. Dat is niet echt bevorderlijk voor het harmonieuze samenleven in ons land. We weten nu dat dit de communautaire onderhandelingen des te moeilijker maakt.

Het voorstel van de federale kieskring is geen alleenstaand gegeven, het past in een globale visie op een nieuwe staatsvorming en de toekomst van ons land. Kernpunt in die visie is dat er een nieuw evenwicht moet komen tussen de autonomie van de deelstaten en de samenhang van de federatie. Een pleidooi dus voor een verdere regionalisering waardoor een ruim aantal bevoegdheden worden overgedragen aan gemeenschappen en gewesten omdat ze daar efficiënter kunnen uitgeoefend worden, maar ook voor de inbouw van een aantal 'federerende' elementen, zoals een federale kieskring. Federerende elementen die politici aan beide zijden van de taalgrens moeten aanzetten rekening te houden met de verzuchtingen van de andere taalgemeenschap. Daartoe zijn ook een aantal aanpassingen nodig op het vlak van de organisatie van onze instellingen, de verkiezingen (afschaffen van de opkomstplicht, het splitsen van het kiesarrondissement B-H-V, het samenvallen van alle verkiezingen, hervorming van de Senaat...), de bevoegdheidsverdelingen (het maken van homogene bevoegdheidspakketten, het subsidiariteitsbeginsel) en de financiering (grotere financiële en fiscale autonomie voor de regio's met het inbouwen van elementen van solidariteit).

Laat dit duidelijk zijn. Ik blijf aan de onderhandelingstafel de Vlaamse

eisen steunen, en dit op basis van de lijst die tussen de Vlaamse onderhandelingspartners op Hertoginnedal werd vastgelegd, in de geest van de resoluties van het Vlaams Parlement. Maar er is meer nodig. We hebben tegelijk behoefte aan elementen om de Federatie te versterken. Het invoeren van de federale kieskring is daar één van. Want kijken we bijvoorbeeld naar Duitsland, Zwitserland, Canada en de Verenigde Staten van Amerika, dan kunnen we vaststellen dat er bijvoorbeeld een volwaardig Grondwettelijk Hof bestaat, een Senaat samengesteld uit de vertegenwoordigers van de deelstaten en een federale kieskring voor bepaalde verkiezingen, bijvoorbeeld voor de verkiezing van de president.

In de Belgische federatie zijn, abstractie makend van een Grondwettelijk Hof, die elementen niet aanwezig. Nochtans zijn het juist die elementen die in federale landen als noodzakelijk voor de stabiliteit van het land beschouwd worden. Doordat die elementen ontbreken, kunnen de kiezers zich niet ten volle uitspreken over alle bestuurders op federaal niveau. Slechts een gedeelte van de kandidaten moet rekenschap afleggen voor het gevoerde beleid. Opdat het beleid van de federale regering legitiem zou zijn, moet het beoordeeld kunnen worden door het geheel van het Belgische kiezerskorps. De opsplitsing van de publieke opinie en van de electorale ruimte langs de grenzen van de taalgemeenschappen zet kandidaat-politici heel makkelijk aan om binnen de eigen taalgroep tegen elkaar op te bieden, waardoor een institutioneel compromis onmogelijk wordt. Niet alleen de legitimiteit, maar ook de efficiëntie van de besluitvorming lijdt dus onder de huidige organisatie van de federale staat.

Dat kan ten dele opgelost worden door een federale kieskring in te voeren. Zo zou een aantal kamerzetels verkozen kunnen worden in een kieskring die het volledige kiesgebied van België omvat. Terwijl de overige zetels volgens de huidige provinciale kieskringen verkozen worden.

In tegenstelling tot wat sommigen beweren, beoogt dit voorstel helemaal niet de restauratie van het unitaire België, noch de oprichting van nationale politieke partijen. Het beoogt wel een echte federale dynamiek op gang te brengen. Ik wil hierbij de zorg, die ik bij velen vaststel, verwoorden waarbij de entiteiten van onze federale staat, zonder al te veel tegengewicht, verder uit elkaar groeien. In een nationale kiesomschrijving zal een aantal politici wel meer aandacht moeten opbrengen voor de kiezers van de andere regio's. Ze zullen meer rekening moeten houden met de specifieke problemen van een regio, verantwoording afleggen voor hun beslissingen, onderling samenwerken en opletten voor irrealistische beloften. Zo wordt een federatie sterker en kunnen de federerende elementen zich voort ontwikkelen. Het ene is niet in tegenstrijd met het andere. We kunnen door het federerende element van de nationale kieskring een federaal model uitbouwen dat aangepast is aan de noden van onze tijd. Deze visie kiest voor immobilisme noch separatisme, maar voor vooruitgang in een geest van wederzijds respect en dialoog. Dat is echt federalisme, wat niet verzoenbaar is met separatisme.

Een nieuwe staatshervorming is ten slotte geen doelstelling op zich, maar een middel om op het juiste beleidsniveau over de aangewezen hefbomen en instrumenten te beschikken. Op die manier kunnen we maatschappelijke problemen beter het hoofd bieden. We moeten ons daarbij laten leiden door objectieve feiten en concrete resultaten, niet door emotie. We mogen oude demonen niet de bovenhand laten nemen. Noch separatisme of de oude retoriek van het kaakslagflamingantisme, noch het immobilisme en de slogans van het einde van de solidariteit zullen ons land vooruit helpen.